

Cyngor Sir CEREDIGION

ADRODDIAD I'R:	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus
DYDDIAD:	05/04/2023
LLEOLIAD:	
TEITL:	<ul style="list-style-type: none"> • Y diweddaraf am deithio llesol - Ebrill 2023 • Defnyddio hen linellau rheilffordd ar gyfer seiclo / cerdded
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Rhoi diweddariad am yr hyn sydd wedi digwydd ers yr adroddiad / trafodaeth ddiwethaf.
RHESWM Y MAE'R PWYLLGOR WEDI GOFYN AM Y WYBODAETH:	Gweler uchod

CEFNDIR:

Mae Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013 yn rhoi dyletswydd ar awdurdodau lleol i gynllunio, gwella a hyrwyddo llwybrau cerdded a seiclo ar gyfer siwrneiau bob dydd.

Mae Canllawiau Teithio Llesol Llywodraeth Cymru (a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2021) ar gael i'w gweld drwy fynd at: <https://www.llyw.cymru/canllawiau-ddeddf-teithio-llesol>

Daeth swyddogion i'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 1 Tachwedd 2021 i roi gwybod i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus am y trefniadau a oedd ar waith o ran paratoi Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol. Cafwyd cyfle hefyd i roi gwybod i'r Pwyllgor am rwydwaith cynyddol yr Awdurdod Priffyrdd Lleol o lwybrau a seilwaith Teithio Llesol a fyddai'n dod o dan y Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd (HAMP). Dywedodd y swyddogion ei bod yn debygol y byddai gan hyn oblygiadau o ran sicrhau adnoddau ychwanegol ar gyfer gwaith cynnal a chadw parhaus.

Ar ôl ymgysylltu'n helaeth â'r cyhoedd, bu i Gyngor Sir Ceredigion ddatblygu fersiynau drafft y Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol ac ar ôl i'r Cabinet eu cymeradwyo (1 Chwefror 2022), cyflwynwyd y Mapiau i Lywodraeth Cymru ar 31 Mawrth 2022. Cymeradwyodd y Gweinidog Newid Hinsawdd Fapiau Rhwydwaith Teithio Llesol Ceredigion ar 3 Awst 2022 a gallwch chi weld y mapiau yn awr drwy fynd at: <https://mapdata.llyw.cymru/maps/active-travel-network-maps/> Llywodraeth Cymru sy'n rhoi llwyfan i wefan Mapdata Cymru.

Mae Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol Cyngor Sir Ceredigion yn cynnwys Mapiau arfaethedig ar gyfer Llwybrau'r Dyfodol. Mae'r rhain yn dangos y dyheadau sydd gan y sir am gyfleoedd mwy diogel i gerdded a seiclo yng Ngheredigion. Gellir gosod y cynlluniau arfaethedig hyn mewn tri chategori gwahanol sef cynlluniau tymor byr, cynlluniau tymor

canolog a chynlluniau hirdymor (hyd at 15 mlynedd). Rhaid cofio y bydd angen cyllid i ddatblygu'r cynlluniau arfaethedig a chreu'r llwybrau. Bydd y modd y byddwn yn mynd ati i greu'r llwybrau hyn yn dibynnu ar yr union gyllid sydd ar gael ac i ba raddau y gellir cyflawni'r cynlluniau (e.e. y tir fydd ar gael a chost y tir hwnnw).

Mae dau o Llwybrau'r Dyfodol yn cynnwys y bwriad i greu llwybrau newydd neu uwchraddio llwybrau presennol ar hyd gwelyau traciau rheilffordd a ddatgymalwyd yng Ngheredigion.

O dan eitem 4 ar agenda cyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus a gynhaliwyd ar 7 Rhagfyr 2022 sef eitem am Reoli Datblygu, rhoddodd y swyddogion y wybodaeth ganlynol:

- Llwybr Ystwyth (rhwyng Aberystwyth a Thregaron) – nid yw pob rhan o'r llwybr wedi'i lleoli ar y trac rheilffordd a ddatgymalwyd oherwydd materion cymhleth o ran perchnogaeth tir. Bu sawl ymdrech i ariannu gwaith uwchraddio a rhannau newydd ac roedd y gwaith o ddatblygu'r cynllun yn parhau. Mae caniatâd cynllunio yn bodoli ar gyfer y rhan rhwyng Cors Caron a Thregaron (A190729, dyddiad cymeradwyo 26.09.2019). Mae map Llwybrau'r Dyfodol sy'n rhan o Fapiau Rhwydwaith Teithio Llesol Ceredigion yn ymestyn yr holl ffordd i Dregaron:
  - CER-FR-AB-641 rhwyng Rhydyfelin a Llanilar
  - CER-FR-AB-641B rhwyng Llanilar a Thregaron
- Llwybr Llanerchaeron (rhwyng Aberaeron a Llanbedr Pont Steffan) – ofer fu amrywiol ymdrechion gan gynnwys cais o dan brosiect Cynnal y Cardi i ariannu'r gwaith o ymestyn y llwybr i Giliau Aeron. Serch hynny, mae'r llwybr bellach wedi'i gynnwys ar Fapiau Llwybrau'r Dyfodol Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol Ceredigion sy'n golygu y gall yn awr ddenu cyllid grant Llywodraeth Cymru yn y dyfodol:
  - CER-FR-LA-317 rhwyng Aberaeron a Felinfach
  - CER-FR-LA-317B rhwyng Felinfach a Llanbedr Pont Steffan
- Rhwyng Llanbedr Pont Steffan a Llangybi – mae cyfeirnod y llwybr posibl sef CER-FR-LA-316 bellach wedi'i gynnwys ar Fapiau Llwybrau'r Dyfodol Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol Ceredigion sy'n golygu y gall yn awr ddenu cyllid grant Llywodraeth Cymru yn y dyfodol. Serch hynny, ni chafodd y rhan o'r hen drac rheilffordd rhwyng Llangybi a Thregaron ei chynnwys ar Fapiau Llwybrau'r Dyfodol Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol Ceredigion.
- Dim ond tri Anheddiad Teithio Llesol y mae Llywodraeth Cymru wedi'u dynodi yng Ngheredigion o dan Ddeddf Teithio Llesol (Cymru) 2013 sef Aberystwyth, Aberteifi a Llanbedr Pont Steffan. Er y bu rhywfaint o lacio yn ddiweddar, mae grant cyfalaf trafndiaeth leol Llywodraeth Cymru (y Gronfa Teithio Llesol yn bennaf) yn dal i fod wedi'i gyfyngu i raddau helaeth i ariannu cynlluniau yn y tair tref hyn, gan adael allan llawer o weddill y Sir.

- Mae Cronfa Teithio Llesol Llywodraeth Cymru/Trafnidiaeth Cymru yn parhau i ganolbwyntio ar deithiau bob dydd megis teithiau i'r gwaith, teithiau i'r ysgol, a theithiau sy'n mynd â phobl at wasanaethau y mae angen iddynt eu defnyddio o ddydd i ddydd, ac ati, yn hytrach nag ar deithiau hamdden ac ar fuddsoddiad a fydd yn arwain at newid yn ein ffyrdd o deithio ac a fydd yn ein hannog i gerdded a seiclo.
- Er bod y ffocws ar y tair tref a ddynodwyd gan Lywodraeth Cymru, mae Mapiau Llwybrau'r Dyfodol a gymeradwywyd yn ddiweddar yn cyfeirio at y dyhead i wella Llwybr Ystwyth hyd at hen drac rheilffordd Tregaron ar gyfer cerdded, seiclo a marchogaeth ceffylau. Ceir dyhead hefyd i wella'r hen linell rhwng Llanbedr Pont Steffan ac Aberaeron (drwy Felinfach).
- Roedd cyllid wedi'i sicrhau yn flaenorol ar gyfer llwybr cerdded a seiclo'r 'Cardi Bach' rhwng Aberteifi a Chilgerran. Nid oes cynigion wedi'u datblygu o hyd ar gyfer rhannau sylweddol o'r hen lwybr reilffordd rhwng Aberystwyth a Chaerfyrddin, e.e. rhwng Tregaron a Llanbedr Pont Steffan a hyd at y ffin Sirol.
- Mae'n ymddangos nad yw'r Awdurdodau Cynllunio Lleol, Cyngor Sir Dyfed ac yn fwy diweddar Cyngor Sir Ceredigion, wedi dewis diogelu'r hen welyau traciau rheilffordd at ddefnydd teithio cynaliadwy yn y dyfodol. Er hyn, mae polisiau perthnasol y Cynlluniau Datblygu Unedol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol dros nifer o flynyddoedd wedi caniatáu datblygiadau masnachol a phreswyl arnynt. O ganlyniad i hyn, ar ôl i'r hen Fwrdd Rheilffyrdd Prydain a'r cyrff a'i holynodd werthu'r tir, mae rhan fwyaf yr hen welyau traciau rheilffyrdd yng Ngheredigion bellach yn eiddo i nifer o berchnogion tir ac mae datblygiadau wedi bod ar rai rhannau, gan gynnwys Ystrad Aeron a Felinfach. Bydd angen canfod llwybrau eraill nad ydynt ar y rheilffordd a gallai fod angen defnyddio Gorchymyn Prynu Gorfodol i gaffael tir ar gyfer llwybrau cerdded a seiclo.
- Mae'n anochel y bydd angen mynd i'r afael â nifer o rwystrau naturiol a rhwystrau o waith dyn ar hyd rhai rhannau o'r llwybr, gan gynnwys rhoi sylw i'r mannau lle mae angen croesi ffyrdd ac afonydd, yr erydu sy'n digwydd oherwydd llifogydd cyson a'r strwythurau y bydd angen eu caffael a'u hadfer, megis twnnel Tyn-y-Graig ar y rheilffordd rhwng Aberystwyth a Chaerfyrddin.
- Wrth nodi llwybrau posibl ar gyfer teithio llesol, dylid ystyried y ffaith bod Cyngor Sir Ceredigion a nifer o gynghorau tref a chymuned ar hyd yr hen linell reilffordd wedi penderfynu yn y gorffennol gefnogi ailgyflwyno'r llinell reilffordd rhwng Aberystwyth a Chaerfyrddin ar gyfer darparu gwasanaethau i deithwyr.

Materion sy'n bwysig eu nodi:

Y risgiau o ran grantiau

- Y gallu i gyflawni
- Caffael tir - argymhellir y broses Gorchymyn Prynu Gorfodol, ystyrir bod negodi yn aneffeithiol.
- Prinder ffrydiau ariannu priodol gan Lywodraeth Cymru a/neu Lywodraeth San Steffan ac ansicrwydd ynghylch hyn.

Y SEFYLLFA BRESENNOL:

Mae llawer o'r wybodaeth a ddarparwyd i'r Pwyllgor hwn yn flaenorol (gweler uchod) yn parhau'n gyfredol ac yn ddilys. Fodd bynnag, ers y cyfarfod o'r Pwyllgor hwn ym mis Rhagfyr 2022, mae'n werth ystyried y wybodaeth ganlynol:

- Defnyddiwyd £0.5 miliwn o gyllid Grant Craidd Cronfa Teithio Llesol Llywodraeth Cymru / Trafnidiaeth Cymru ym Mlwyddyn Ariannol 2022/23 yn bennaf ar gyfer dylunio cynlluniau fel y gellid gwneud ceisiadau am gyllid yn y dyfodol ar gyfer creu llwybrau neu eu huwchraddio - gweler Atodiad 1 - Tabl 1. Er na fu cynlluniau ar hyd llinellau rheilffyrdd sydd wedi eu datgymalu, bu cydweithio â Llywodraeth Cymru ac Asiant Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru i nodi cyfleoedd mwy diogel i gerddwyr a seiclwyr i groesi'r A487 yn Llanfarian, ardal sy'n rhan o Lwybr Ystwyth (rhwng Aberystwyth a Thregaron).
- Cyflwynodd y Cyngor Sir gais uchelgeisiol ond aflwyddiannus am gyllid ar gyfer cam cyntaf Llwybr Cylch y Cardi o dan Ail Rownd y Gronfa Ffyniant Bro (Trafnidiaeth) er mwyn defnyddio ac uwchraddio rhannau o Lwybr Ystwyth (ar hyd gwelyau traciau rheilffordd a ddatgymalwyd rhwng Aberystwyth a Thregaron) a chaffael a chreu'r hyn sy'n cael ei alw'n llwybr cyd-ddefnyddio ar hyd rhan o'r hen linell rhwng Llanbedr Pont Steffan ac Aberaeron (Llanerchaeron i Felinfach). Roedd y cais yn gofyn am gyllid grant o £16,854,495.12 o Ail Rownd y Gronfa Ffyniant Bro tuag at gyfanswm cost y prosiect sef £18,727,216.80. Byddai'r Cyngor Sir wedyn wedi darparu £1.8 miliwn o arian cyfatebol. Bwriad y cais hwn oedd cwblhau rhai o'r rhannau coll o'r Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol a oedd i'w gweld yn bennaf ar ffyrdd cerbydau ac a oedd yn cael ei hyrwyddo gan Sustrans sef llwybrau 81 (Lôn Teifi), 82 (Lôn Cambria) a 822 (Aberaeron i Lanerchaeron) yng Ngheredigion – gweler: <https://explore.osmaps.com/?lat=52.119619&lon=-4.214687&zoom=10.1019&overlays=os-ncn-layer&style=Standard&type=2d&placesCategory=>
- Er bod Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi penderfynu peidio â chefnogi'r cais, gallai fod dal cyfleoedd i sicrhau gwelliannau gan wneud hynny fesul camau dros gyfnod hirach o amser pe byddai cyllid ar gael rhyw ben.
- Dyrannwyd £0.5 miliwn i'r Cyngor Sir o Grant Craidd y Gronfa Teithio Llesol ym Mlwyddyn Ariannol 2023/24 i ariannu'r gwaith o ddatblygu cynlluniau a gwneud mân waith. Mae'r Cyngor Sir hefyd wedi gwneud cais am gyllid grant o'r Gronfa Teithio Llesol ar gyfer creu cam cyntaf y llwybr teithio llesol arfaethedig rhwng IBERS (Campws Plas Gogerddan Prifysgol Aberystwyth) a Waunfawr (£1.49m). Mae'r Cyngor Sir ar hyn o bryd yn aros i glywed beth yw tynged y cais hwn. Gweler Atodiad 1 – Tabl 2.
- Cyfarfu'r Cyngorydd Keith Henson, yr Aelod Cabinet dros y Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol, ynghyd â rhai o swyddogion y Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol, â Lee Waters AS, y Dirprwy Weinidog dros Newid Hinsawdd ym Mhrifysgol Aberystwyth ar 1 Rhagfyr 2022 i ddarparu trosolwg o Deithio Llesol yng Ngheredigion ac i drafod rhai o'r

heriau penodol sydd gennym o ran cyflawni'r gwaith hwn a bodloni'r disgwyliadau uchel a geir mewn ardal mor wledig â Cheredigion.

Dyma ragor o wybodaeth am y Cynlluniau Teithio Llesol y mae Cyngor Sir Ceredigion wedi'u cyflawni:

- O dan adrannau 7 (3) a 10 (2) Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013, mae'n ofynnol i'r Cyngor Sir gyhoeddi Adroddiadau Blynyddol am Deithio Llesol. Gallwch weld yr holl adroddiadau blynyddol rhwng blwyddyn ariannol 2014/15 a blwyddyn ariannol 2021/22 drwy fynd at: <https://www.ceredigion.gov.uk/preswylwr/teithio-ffyrdd-a-pharcio/teithio-llesol/>
- Fel un o amodau cyllid grant Llywodraeth Cymru, rhaid i'r Cyngor Sir hefyd baratoi adroddiadau monitro blynyddol am gyfnod o dair blynedd ar ôl cyflawni pob cynllun gan gyflwyno'r adroddiadau hyn i Lywodraeth Cymru.

**A oes Aseiad Effaith
Integredig wedi'i gwblhau?
Oes**

**LLESIANT
CENEDLAETHAU'R
DYFODOL**

Oes. Mae'r wybodaeth wedi'i chynnwys yn yr Aseiad Effaith Integredig a baratwyd ar gyfer y Panel Rheoli Prosiectau Corfforaethol.

Tymor hir:

- Mae'n cydymffurfio'n dda â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- Mae'n cydymffurfio'n dda â'r Ddeddf Teithio Llesol.
- Mae'n cydymffurfio'n dda â'r Ddeddf Newid Hinsawdd.
- Mae'n cydymffurfio'n dda â'r Ddeddf Amgylchedd.
- Mae'n helpu i gyflawni *Llwybr Newydd*, Strategaeth Drafnidiaeth Genedlaethol Cymru - Cymru'n Un: Cysylltu'r Genedl
- Mae'n helpu i gyflawni Strategaeth Newid Hinsawdd Cymru
- Mae'n cyd-fynd â'r Amcan Cymru Iachach
- Bydd yn cynorthwyo â'r gwaith o fodloni'r targedau sero-net / di-garbon drwy annog mwy i gerdded a seiclo yn hytrach na theithio yn y car.
- Bydd yn lleihau tagfeydd traffig drwy annog newid mewn dulliau teithio (mwy o deithiau llesol, yn enwedig ar gyfer pellteroedd byr)
- Bydd yn gwella diogelwch ar y ffyrdd i'r grwpiau mwyaf bregus, yn enwedig plant a phobl ifanc, cerddwyr a seiclwyr o bob oed a gallu a phobl lai hyderus o bob oed. Bydd rhannau o'r llwybr yn bodloni'r safonau modern o ran dylunio a hygyrchedd. Gweler Canllawiau Dylunio Teithio Llesol Llywodraeth Cymru. Bydd y gwelliannau i'r llwybrau o help i ddarparu cyfleoedd o fewn yr economi ymwelwyr a'r economi yn ehangach o fewn gwahanol gymunedau.

Integreiddio:

Cadarnhaol – Bydd yn lleihau tagfeydd traffig drwy annog newid mewn dulliau teithio (sichau mwy o deithiau llesol, yn enwedig ar gyfer pellteroedd byr a helpu i leihau allyriadau carbon ar draws Ceredigion)

Cydweithio: Cadarnhaol – bydd yn cynnig cyfleoedd i gydweithio â chydweithwyr i wella rhannau o Hawliau Tramwy cyhoeddus a datgarboneiddio'r sector trafniadaeth / teithio. Ceir posibilrwydd hefyd o hyrwyddo gweithgareddau economaidd a chymunedol newydd a chyfrannu at y nodau llesiant a nodir uchod.

Cynnwys: Cadarnhaol - Bydd cyfleoedd i weithio gyda Sustrans fel rhan o'r fenter *Llwybrau i Bawb* i ddarparu rhwydwaith di-draffig, mwy cyson a hygyrch i bawb. Yr amcan yw creu cyfleuster di-draffig a fydd yn cynnwys y cymunedau lleol wrth iddo gael ei ddatblygu gan wneud y mwyaf o'r cyfleoedd i hyrwyddo gwasanaethau a chyfleoedd lleol i drigolion Ceredigion a phobl sy'n ymweld â'r sir.

Atal: Cadarnhaol – Bydd yn gwella diogelwch ar y ffyrdd i'r grwpiau mwyaf bregus, yn enwedig plant a phobl ifanc, cerddwyr a seiclwyr o bob oed a gallu a phobl lai hyderus o bob oed.

ARGYMHELLIAD:
Diweddariad yn unig

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD:
Diweddariad yn unig

Enw Cyswllt: Phil Jones
Swydd: Rheolwr Corfforaethol – Gwasanaethau'r Priffyrdd
Dyddiad yr Adroddiad: 05/04/2023
Acronymau:

Atodiad 1 – Crynodeb o'r Cyllid Grant Teithio Llesol 2021/22 - 2022/23

Tabl 1: Rhestr o'r Cynlluniau a ariennir o'r Gronfa Teithio Llesol ym Mlwyddyn Ariannol 2022/23:

CYNLLUNIAU DYRANIAD CRAIDD Y GRONFA TEITHIO LLESOL BLWYDDYN ARIANNOL 2022/23	
CYNLLUN	GRANT A RODDWYD
Astudiaeth Pont Droed Plascrug	£120,000
Cyswllt Teithio Llesol Waunfawr i IBERS	£179,977.00
Troetffordd Ffordd Llandudoch	£17,000.00
Llwybr Ystwyth - croesi cefnffordd yr A487 a gwella cysylltedd	£35,000.00
Llwybr cyd-ddefnyddio Heol y Bont	£23,000.00
Uwchraddio Llwybr Llyfrgell Genedlaethol Cymru	£25,000.00
Astudiaeth ddichonolrwydd ar gyfer gwella Llwybr Rheidol (Heol y Bont i Lanyrafon)	£9,000.00
Heol Waunfawr	£16,828.00
Ffordd Gwbert	£9,950.00
Monitro a Gwerthuso	£14,245.00
Cysgodfannau Beiciau i Ysgolion	£20,000.00
Mân Waith Aberteifi	£30,000.00
CYFANSWM O'R GRONFA TEITHIO LLESOL:	£500,000

Tabl 2: Rhestr o'r cynlluniau sydd wedi'u cynnwys yn y ceisiadau am grantiau ym mlwyddyn ariannol 2023/24:

CYNLLUNIAU DYRANIAD CRAIDD ARFAETHEDIG Y GRONFA TEITHIO LLESOL BLWYDDYN ARIANNOL 2023/24	
CYNLLUN ARFAETHEDIG	CAIS AM GYLLID
Cyswllt Teithio Llesol - Waunfawr i IBERS - Cam 1 - adeiladu	£1,490,000.00
Cyswllt Teithio Llesol - Waunfawr i IBERS - datblygu'r cynllun	£100,000.00
Astudiaeth Pont Droed Plascrug	£133,000.00
Gwelliannau i gysylltedd Llwybr Ystwyth	£24,000.00
Gwelliannau i Lwybr Rheidol	£19,000.00
Gwelliannau i Droetffordd Coedlan y Parc	£53,000.00
Troetffordd fechan Ffordd Llandudoch	£15,000.00
Cyswllt Llwybr Ystwyth - Croesi Cefnffordd yr A487 yn Nhrefechan a Gerddi Rheidol	£101,000.00
Uwchraddio Llwybr Llyfrgell Genedlaethol Cymru	£12,000.00
Astudiaeth dwysedd rhwydwaith Aberteifi	£43,000.00
CYFANSWM O'R GRONFA TEITHIO LLESOL:	£1,990,000

